

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологічні теорії масової комунікації

для студентів

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С5 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20 <u>26</u> /20 <u>27</u>
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Марина СОБОЛЕВСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробник(и):

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о.зав. кафедри теорії та історії соціології

 Марина СОБОЛЕВСЬКА

Протокол № 11 від 24 » червне 2026
р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «24» червня 2026 року № 9

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – поглиблення студентами фундаментальних теоретичних знань про природу, структуру, функції, об'єкт і предмет мас-медіа та можливості формування комунікативних компетенцій аналітичного спрямування.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати сучасні теоретичні розробки в сфері медіа
2. Вміти аналізувати інформацію

3. Анотація навчальної дисципліни: Дана дисципліна спрямована на те, щоб сформувати загальне наукове уявлення щодо існуючого наукового дискурсу у напрямку розуміння функціонування медіакомунікацій. Ми матимемо можливість ознайомитися з класичними і сучасним науковими підходами, які пройшли випробування часом і можуть бути використані для пояснення функціонування сучасних медіа практик. Опанування практичною складовою курсу дозволить більш ретельніше підходити до аналізу медіа контенту, а також більш ефективно формувати і просувати свій власний медіаконтент.

4. Завдання (навчальні цілі):

- орієнтуватись у науковій та періодичній соціологічній літературі з актуальних питань вивчення медіакомунікацій, відбирати з цієї інформації найголовніше, систематизувати її, вміти працювати з науково-методичними посібниками;
- працюючи з тематичною літературою, самостійно розвивати свій науковий та фаховий потенціал, застосовувати раціональні методи оволодіння знаннями
- коректно вести наукову дискусію, формулювати тези, вміло використовувати аргументацію для доведення своєї позиції, прислухатись дощ опонентів, враховувати конструктивну критику;
- підготувати і здійснити ефективну презентацію

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми (СК07)
- Здатність до використання соціологічної інформації для забезпечення ефективної комунікації з представниками різних соціальних організацій (СК13)

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати проблеми комунікації: історичність комунікації, різні її сенси	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	5
1.2	Знати основні парадигми та теоретичні підходи в соціологічних дослідженнях комунікації	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	10
1.3	Знати як відбувається десуб'єктивізація в медіа: зникнення чи конструювання нового суб'єкта в медіа просторі	Лекція, практичні заняття	Есе. Індивідуальні виступи	20
2.1	Вміти здійснювати інтерпретацію поняття «масове» в концепціях, теоріях, парадигмах: «масове» суспільство, «масова» людина, масова культура	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	10
2.2.	Вміти вирізняти різні типи аудиторії.	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	5
2.3	Вміти досліджувати і розрізняти вплив та ефекти медіа.	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	10
2.4.	Вміти використовувати семіотичну теорію для розуміння медіа	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	10

3.1	Автономно здійснювати аналіз текстів медіа щодо наявних ідеологем та пропаганди	Лекція, практичні заняття	Презентація дослідницького проекту	10
4.1	Самостійно формувати стратегії управління інформаційними потоками на основі моделі Ю.Габермаса у публічній сфері	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи, контрольна робота	10
4.2	Самостійно, використовуючи весь арсенал комунікації, здійснювати концептуальне осмислення сучасних медіа.	Лекція, практичні заняття	Індивідуальні виступи	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1	4.2
Вміти використовувати соціологічну інформацію для забезпечення ефективної комунікації з представниками різних соціальних організацій (ПРН14)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Вміти використовувати соціологічні теорії в науковій та професійній діяльності (ПРН15)	+	+	+	+	+	+	+			+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- Індивідуальний виступ на практичних заняттях протягом семестру (теми 1-7): РН1.1, РН 1.2, РН 1.3, РН2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН2.4, РН 3.1 – 25/14 балів
- Написання творчих робіт/ есе: РН 1.3 – 15/9 балів
- Презентація дослідницького проекту РН 3.1, РН 4.1, РН4.2 - 20 балів/ 12 балів

- підсумкове оцінювання у формі іспиту РН 1.1, РН 1.2, РН 1.3, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3

Максимальна оцінка за іспит складає 40 балів і мінімальна не має бути меншою 24 бали. Письмовий іспит складається з двох видів завдань. Перше завдання тестове на 20 запитань, друге завдання сформоване у вигляді відкритого запитання.

- умови допуску до підсумкового іспиту: для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольної роботи.

7.2 Організація оцінювання:

- Практичні заняття оцінюються по факту проведення, бали накопичуються протягом семестру за індивідуальні виступи. Індивідуальний виступ включає опрацювання джерел, які пропонуються для практичних занять і самостійної роботи.
- Есе виконується за темами 2-7.
- Презентація дослідницького проекту виконується протягом семестру і має бути представлена на останньому за графіком навчання практичному занятті.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно/ Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
1	Парадигми і фактичності мас-медіа. Етапи розвитку теорій масової комунікації.	2	2	14
2	Структурно-функціональна парадигма мас-медіа: від дослідження ефектів до теорії самореферентних систем	4	4	14
3	Критична парадигма в дослідженні медіа: масмедіа і влада	4	4	14
4	Нормативістська парадигма: медіа і публічна сфера. Громадяни і споживачі	4	4	14
5	Семіотична парадигма мас-медіа: медіатекст як наративна структура	2	2	18
6	Постмодерна теорія медіа: комунікація без комунікації	4	4	14
7	Легітимація глобального: цифрова епоха та нові медіа	4	4	14
	ВСЬОГО	24	24	102

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – **24 год.**

Практичні – **24 год.**

Самостійна робота – **102 год.**

9. ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Baran Stanley J., Davis Dennis K. Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future, Sixth Edition. - Wadsworth, Cengage Learning, 2012.
2. McQuail D. Mass Communication Theory. An Introduction. — London: Sage, 1993.
3. Rosenberry Jack, Vicke Lauren A. Applied Mass Communication Theory. A Guide for Media Practitioners. Third Edition. - by Routledge, 2022.
4. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник. — К.: Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.
5. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / Деніс Мак-Квейл [пер. з англ.]. — Львів: Вид-во “Літопис”, 2010.- 538 с
6. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 “журналістика та інформація” / В. В. Різун. — К.: Видавничий центр “Просвіта”, 2008. — 260 с. — Режим доступу: http://journlib.univ.kiev.ua/Teoriya_mas_com.pdf

Додаткова:

1. Communication Theory & Research. Ed. by Denis McQuail, Peter Golding and Els de Bens. - SAGE Publications, 2005.
2. Holmes D. Communication Theory: Media, Technology, Society / David Holmes. — London: SAGE Publications, 2005.
3. Sparks C. Development, Globalization and the Mass Media / Colin Sparks. — London: SAGE Publications, 2007.
4. Taylor P. A. Critical Theories of Mass Media: Then and Now / Paul A. Taylor, Jan LI. Harris. — N.Y.: Open University Press, 2008.

5. Turow, Joseph. Media today : an introduction to mass communication. 3rd ed – Routledge, 2009.
6. Watson J. Media communication. An Introduction to Theory and Process. - Macmillan Education, 1998.
7. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція / Пер. з франц. В.Ховхуна. — К.: Основи, 2004.
8. Больц Норберт Абетка медіа / За загал. ред. В. Ф. Іванов; Переклад з нім. В. Климченка — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. — 177 с.
9. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. - Львів: Літопис, 2000. - 320 с.
10. Жижек С. Матриця, або дві сторони збочення. // Режим доступу: <https://provid.org/zizek/matrytsya-abo-dvi-storony-zbochennya-slavoj-zhyzhek/>
11. Квіт С. М. Масові комунікації: підручник / С. М. Квіт. — К.: Києво-Могилянська академія, 2008. — 206 с.
12. Костенко Н. Медіа-динаміка: тренди і відхилення // Вектори змін українського суспільства . — К.: ІС НАНУ, 2014. — С. 326-348.
13. Костенко Н. Парадигми та фактичності нових мас-медіа // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. -1998. -№ 1-2. - С. 138-150.
14. Костенко Н. Теоретичний дискурс про медіа та масову комунікацію // Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навч. посіб. / За ред. А.Ручки. - К.: ІС НАНУ, 2007. - С. 290-312.
15. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: Глобальний підхід / Пер. з англ. О.Гриценка, С. та І.Гарастевич, А.Гриценко. — К.: К.І.С., 2002. — 264с.
16. Луман Н. Реальність мас-медіа. / За ред. Іванова В. та Мінакова М. — К.: ЦВП, 2010 — 158 с.
17. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедії і громадська думка / Пер. с англ. — К.: К.І.С., 2007. — 256 с.
18. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги. — К.: Ніка-Центр, 2001. — 464 с.
19. Медіа. Демократія. Культура / За ред.Н.Костенко, А.Ручки. - К.: Інститут соціології НАН України, 2008. - С. 3-128.
20. Штромайер Г. Політика і мас-медіа / Г. Штромайер; пер. з нім. А. Орган. — К. : ВД " Києво-Могилянська академія", 2008. — 303 с.